

Selmas lakserøde garagedøre skal samles

SPROG
JØRN LUND

Læs overskriften bagfra og få en ide om, hvad et palindrom er. Det og andre mere simple anagrammer optager både forskere og sproglade nørder.

Der er ikke kun børn, der kan more sig med at bytte om på rækkefølgen af bogstaver og lyde, snakke bagvendt og udarbejde konstruktioner, det er vanskeligt at udtale, som f.eks. 'bispens gipsgebis' og 'fikse, friske fisk fra fad'. Anagrammer konstrueres ved hjælp af de bogstaver (lyde), der er i et ord eller en konstruktion, men der byttes om på rækkefølgen:

Navnet *Rørdam* kan blive til *Madrør* ved en komplet ombytning (kaldet palindrom), *Evangelisten Lukas* kan blive til *Evangelusten Likas* (eksemplet er fra Johannes Møllehave), 'nu er gode dyr rådne' kan erstatte 'nu er gode råd dyre', og går man ind på Dansk anagram-generators hjemmeside, gives det uærbødige eksempel *Numse-Karls ølkasser* som et anagram dannet til navnet *Lars Løkke Rasmussen*. Mere stuert er anagrammet *ave*, dannet til *Eva*.

Anagrammer kendes fra de ældste tider, og de kan have mange funktioner. Man kan sløre sin identitet, som da dron-

ning Margrethe illustrerede Tolkien under pseudonymet Ingahild Gratmer, en anagramlignende dannelselse, og (Erich Paul) Kramer skrev 'Intet nyt fra vestfronten' under navnet (Erich Maria) Remarque. Barokdigterne i 1600-tallet udviklede anagrammerne med stor kreativitet, og når man læser tekster fra dengang, skal man altid holde et vågent øje med mulige raffinementer, etableret ved en systematisk alternativt placering af bogstaver.

Karen Blixen udarbejdede også raffinerede anagrammer af sine digterkollegers navne. Raffinementet er naturligvis, at anagrammerne ikke blot er tilfældige alternativer til det faktiske navn, men på mystisk vis skal udsige 'sandheder' om personerne.

Jørgen Gustava Brandt bliver til 'Antag at vi er guds børn', Frank Jæger til 'Fræk i anger' og Ole Sarvig til 'Oversalig', medens Martin A. Hansen bliver til 'Han er min Satan'. Hvad der ligger i hendes anagram over Thorkild Bjørnvig, vil jeg over-

Selmas lakserøde garagedøre skal samles. Det skal indrømmes, at mange af dem ikke ligefrem strutter af naturlig sprogbrug, men samlere fylkes om særlige hjemmesider, der er åbne for nye indskud.

Det gælder adressen www.palindromer.dk, der som palindrom nr. 990 anfører 'Noget sær påstand - og godnat så, præst Egon'. Jo da, det kan da tænkes at forekomme i det virkelige liv. Mere tvivlsomt er måske 'Med niv i øret gør Gert sine geder vrede - genistreg. Røgter Øivin dem?'. Vi må være højt oppe i den norske sæter. Mere rap er den utålmodige ytring 'Ned i seng, Agnes, i den!'. Men det kniber med at forestille sig en naturlig kontekst for 'Tyreavl i llva er yt' og 'Ole Sohn var nede med en ravn hos Elo'.

Ifølge den norske sprogprofessor Geirr Wiggen var der en svensk Nilsson, som var så træt af det vidt udbredte familienavn, at han vendte det om og antog navnet Nosslin. Det kunne han have i fred. Wiggen skrev for nylig en artikel om bag-

En særlig form for anagram er palindromet, et ord eller en sekvens, der er ens læst forfra og bagfra

ved en festlig lejlighed præsenterede han anagrammer over kollegernes navne, og det lykkedes ham altid at give en karakteristik af hver enkelt gennem dette anagram. Han er tydeligvis åben over for magien i denne bogstavleg.

En særlig form for anagram er palindromet, et ord eller en sekvens, der er ens læst forfra og bagfra. Eksempler er *Otto*, *Anna*, *Hannah*, *regn timer* og *russerdressur*, et ord for Putin, måske. Der kan gå sport i at finde lange konstruktioner som f.eks.

lade til læserne at fantasere over. Det er anagrammet 'Vridbor! Kling højt!'

Artiklen om anagrammer i Den Store Danske Encyklopædi er skrevet af professor Torben Brostrøm, og han ved, hvad han skriver om. Vi var kolleger på redaktionen, og

ved en festlig lejlighed præsenterede han anagrammer over kollegernes navne, og det lykkedes ham altid at give en karakteristik af hver enkelt gennem dette anagram. Han er tydeligvis åben over for magien i denne bogstavleg.

Det lader til, at anagrammer og palindromer kan fascinere børn og voksne, kunstnere og forskere. Glæden ved at arbejde og lege med sprogets elementer er vel også baggrunden for krydsogtværsgenrens udbredelse og for de mange nye ord- og bogstavlege på papir og på nettet, altid tilgængelige på smartphonen.

Palindromfolket kan nærme sig modernistisk poesi i nogle af sine ordsammenstillinger, der er meget vitterligt vās, men også konstruktioner, som er lige ud ad landevejen som 'en af dem, der tit red med fane' og karakteristikkens 'Vita er kreativ'.

Det er læserne af denne artikel sikkert også; jeg venter, belært af erfaringen, talrige reaktioner. Lev vel!

kultur@pol.dk

Politikken 30/1, 2012